

УДК 007 : 304 : 070

Панченко С.А.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СПЕЦИФІКА ПРЕДСТАВЛЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ДИСКУРСУ НА СТОРІНКАХ ІНТЕРНЕТ-ГАЗЕТИ «ЗБРУЧ»

Публіцистичний дискурс є різновидом інституційного дискурсу, що виявляється, на думку голландського дискурсолога Т. ван Дейка, у «сталій системі статусно-рольових відносин, що склалися в комунікативному просторі життєдіяльності певного соціального інституту, в межах якого здійснюються владні функції символічного примусу в формі нормативного припису та легітимізації певних способів світобачення, світовідчуття, векторів ціннісних орієнтацій та моделей поведінки [6].

У журналістичнознавчих дослідженнях соціокультурний дискурс виступає як процес взаємодії між мовою та соціокультурним контекстом у рамках журналістського тексту. Він включає у себе соціальні, політичні, культурні та інші аспекти, використання стереотипів, культурних інтертекстів, ситуативний аналіз тощо [6]. Звідси окреслюється його основне

призначення: слугувати засобом розв'язання суспільно-політичних, соціально-культурних питань, активно впливати на адресата, переконувати в справедливості певної ідеї, формувати в адресата правильні ціннісні орієнтири у соціокультурному просторі, спонукати його до певної діяльності, пропагувати прогресивні ідеї, знання тощо.

Якісні інтернет-видання на сьогодні мають значну популярність у користувачів та є репрезентацію важливих соціальних смислів, оформлених у певні образи, концепти. З-посеред них – мережева газета «Збруч». Видання засноване у 2013 році. Власник сайту – ЛМГО «Західна аналітична група», головний редактор – Олесь Друль. Інтернет-газета має такі розділи: «В Україні», «В Галичині», «У світі», «Наука», «Штука», «Минуле», «Дискурси».

Характерною особливістю сайту є рубрики, у яких вміщено україномовні матеріали з періодичних видань минулого ([«Діло»](#), [«Народ»](#), [«Руслан»](#), «Прикарпатская Русь», «Вістник Союзу визволення України», «Вільна Україна», [«Краківські вісті»](#) тощо), опубліковані за 75, 100 та 125 років перед повторною публікацією в «Збручі».

Рубрика «Дискурси» представлена авторськими текстами лідерів думок нашого часу – письменників, публіцистів, політиків, громадських діячів, чие ім'я відоме широкому загалу – пропонує авторський досвід розуміння світу (подій, явищ, резонансів).

Видання заявляє про свою аудиторію як про свідому, соціально активну, інтелектуальну, таку, що думає, має власний погляд на політичні, суспільні і культурні події країни. Тому віддає пріоритет розгорнутим аналітичним матеріалам.

Серед авторів – Софія Андрухович, Юрій Андрухович, Юрій Винничук, Тарас Прохасько, Віталій Портников, Любо Дереш, Юрко Тимчук, Олеся Ісаюк та ряд інших популярних та авторитетних особистостей.

Резонансна подія, життєва реалія, комунікація на вищому рівні, – все в авторському медійному тексті піддається переосмисленню і, як результат, презентується авторська модель дійсності, яка інтерпретується у контексті національної культури, традицій, історичної пам'яті. Так, філософське осмислення споконвічних людських почуттів лежить в основі публікації Андрія Содомора «Страх і надія». Це своєрідний філософський екскурс, який дає зрозуміти глибинну сутність страху і надії в людському житті. А ще це оптимістичний славень у переддень Великодня, що утверджує віру в людей, що мають надію, у перемогу, що не знає страху: «Весло – дія, вітрило – надія... Добре, коли вони в парі. Але хай безвітря, хай і буря – та навіть коли немає ходового вітру, навіть коли буря – Navigare necesse est (плисти – конче потрібно!)... Перемагати – конче потрібно!.. Перемагати – з Великоднім Світлом, що протистоїть темряві...» [6].

Самоідентифікація українців крізь призму сприйняття звичаєвих та релігійних канонів стала предметом роздумів Тараса Прохаська («Вони вже все знають»). У цьому контексті автор закликає читача приєднатися до його думки стосовно збереження українською нацією власної гідності, шани до своїх культурних універсалій/цінностей, щоб викликати відповідну повагу до себе й у представників інших культур.

Публікація В. Портникова «Я ірландець», торкаючись політичних реалій, тим часом вибудовує соціокультурний контекст на паралелях самоідентифікації різних націй та особистісного світовідчуття: «Це, до речі, й України стосується. Я нерідко стикався зі щирим здивуванням людей, які не розуміли, чому я не зрікаюся своєї єврейської ідентичності і стежу за долею Ізраїлю з болем і співпереживанням, адже я міг би легко прикинутися «справжнім українцем» – і ніхто б слова не сказав. Але справжній патріот – той, хто не зрікається своєї спадщини. А от той, хто зрікається, найімовірніше, і до України байдужий так само, як до свого походження і свого національного вогнища» [6]. Зазначений концепт набуває нового культурологічного, соціального смислу, проектуючись на авторське самовизначення.

Прагнення відтворити цілісну картину дійсності та власне панораму реальних подій, а також звернення до історичних екскурсів властиво есеїстиці Ю. Винничука («Як мале військо перемагало могутнішого ворога»), інтерв'ю головного редактора газети Ореста Друля з Романом Кучером («Антисоціальна параноя росіян як діагноз»), Л. Стринадюк («Пісні дні»), Б. Потятиник («Ще ніколи не вдавалося затримати новий медіум») та багато інших медіатекстів, розрахованих не на поверхове, а на глибинне читання та усвідомлення.

У цілому, медіа, і зокрема видання «Збруч», відіграють важливу роль у формуванні соціокультурного портрету нації, відображенні сучасних реалій та пов'язаних з ними викликів, сприяють утвердженню національної ідеї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Павлюк Л. Текст і комунікація: Основи дискурсного аналізу. Львів: ПАІС, 2009. 76 с.
2. Сайт інтернет-газети «Збруч». URL : <https://zbruc.eu/node/115122>. (дата звернення 18.04.2023)
3. Dijk T.A. van. Ideology: a Multidisciplinary Approach. London Sage Publications, 1998. 374 p.